

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 566/2536

องค์การแก้วโจทก์ บริษัทอึ้งตั้งฮวด จำกัด กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 649, ป.พ.พ. มาตรา 164, ป.พ.พ. มาตรา 11, ป.วิ.พ. มาตรา 245

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์บรรยายฟ้องว่า จำเลยที่ 1 ซื้อผลิตภัณฑ์ขวดแก้วและยืมถังไม้ใส่ขวดแก้วจากโจทก์หลายคราวติดต่อกันตั้งแต่ พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2522 เมื่อได้มีการคิดบัญชีกันปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ยังไม่ได้ส่งถังไม้คืนโจทก์จำนวน 54,788 ถัง เป็นเงิน 687,551 บาทจำเลยที่ 1 ชำระค่าถังไม้ให้โจทก์เกินไป 4 บาท จึงเหลือเงินที่จำเลยที่ 1 จะต้องจ่ายเป็นค่าถังไม้แก่โจทก์ 687,547 บาท ดังนี้ เป็นคำฟ้องที่เข้าใจชัดเจนแล้ว ไม่เคลือบคลุม ส่วนเรื่องจำนวนถังไม้ที่ว่าต่างราคากันและชนิดของถังไม้ที่จำเลยที่ 1 รับไปเมื่อใดต้องคืนเมื่อใด เหลือเท่าใดนั้น เป็นรายละเอียดที่จะต้องนำสืบในชั้นพิจารณา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 649 เป็นเรื่องความรับผิดชอบเพื่อเสียค่าทดแทนเกี่ยวกับการยืมใช้คงรูป เช่น เรียกค่าเสียหายเกี่ยวกับความชำรุดหรือเสื่อมราคาจากการใช้ทรัพย์สินที่ยืมแต่ตามคำฟ้องโจทก์เป็นการฟ้องเรียกคืนถังไม้หรือราคาลังไม้ซึ่งจำเลยที่ 1 ยืมไปพร้อมผลิตภัณฑ์ขวดแก้วซึ่งโจทก์ขายให้จำเลยที่ 1 ตามสัญญาซื้อขาย และจำเลยที่ 1 ปฏิบัติกับโจทก์ตลอดมาตั้งแต่มีการซื้อขายกัน จึงนำมาตรา 649 มาบังคับหาได้ไม่ ต้องใช้อายุความ 10 ปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 164 สัญญาจำนองระบุเพียงว่า จำเลยที่ 2 ตกลงจำนองที่ดินทั้งแปลงแก่ผู้รับจำนองเพื่อเป็นประกันในการซื้อขายผลิตภัณฑ์ขวดแก้วของจำเลยที่ 1 แม้ขณะทำสัญญาจำนองจำเลยที่ 1 เป็นหนี้โจทก์ทั้งค่าผลิตภัณฑ์ขวดแก้วและค่าถังไม้ แต่เมื่อไม่ได้ระบุในสัญญาจำนองว่าเป็นการประกันการชำระหนี้ค่าถังไม้ด้วย และเป็นที่เห็นได้ชัดว่าถังไม้ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ขวดแก้วจำเลยที่ 2 เป็นแต่เพียงผู้ทำสัญญาจำนองประกันการชำระหนี้ของจำเลยที่ 1 เท่านั้น ทั้งไม่ได้ความว่าจำเลยที่ 2 มีตำแหน่งหรือเกี่ยวข้องอะไรกับจำเลยที่ 1 กรณีเช่นนี้จึงต้องถือว่าเจตนาของคู่สัญญาจำนองยังเป็นที่สงสัยอยู่จำต้องตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นคู่กรณีฝ่ายจะต้องเสียเปรียบในมูลหนี้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 11 ตามสัญญาจำนองที่จำเลยที่ 3 จำนองที่ดินเป็นการประกันการชำระหนี้ของจำเลยที่ 1 ในการซื้อผลิตภัณฑ์ขวดแก้วจากโจทก์ในวันเดียวกับวันที่จำเลยที่ 2 ทำสัญญาจำนองระบุเพียงว่าผู้จำนองตกลงจำนองที่ดินเพื่อเป็นประกันในการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ขวดแก้วของจำเลยที่ 1 เช่นเดียวกับที่ระบุในสัญญาจำนองที่จำเลยที่ 2 ทำไว้ การจำนองที่ดินของจำเลยที่ 3 จึงเป็นการจำนองเพื่อประกันหนี้รายเดียวกันนี้ ซึ่งเป็นหนี้อันไม่อาจแบ่งแยกได้เมื่อจำเลยที่ 2 ผู้จำนองหนี้รายนี้ไม่ต้องรับผิดชอบจำเลยที่ 3 ผู้จำนองหนี้ดังกล่าวก็ไม่ต้องรับผิดชอบด้วย แม้จำเลยที่ 3 จะมีได้อุทธรณ์และฎีกา แต่ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยให้มีผลถึงจำเลยที่ 3 ด้วย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 245(1) ประกอบด้วยมาตรา 247

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 1 ซื้อผลิตภัณฑ์ขวดแก้วและยืมถังไม้ใส่ขวดแก้วจากโจทก์หลายคราวติดต่อกันตั้งแต่ พ.ศ. 2515 ถึงพ.ศ. 2522 จนกระทั่งเดือนมกราคม 2522 จำเลยที่ 1 ได้เลิกซื้อผลิตภัณฑ์ขวดแก้วจากโจทก์ จึงได้มีการคิดบัญชีกัน ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ยังไม่ได้ส่งคืนถังไม้แก่

โจทก์ 54,788 ลัง คิดเป็นเงิน 687,551 บาท จำเลยที่ 1 เคยชำระเงินค่าลังไม้ใส่ขวดแก้วให้โจทก์เกินจำนวนเป็นเงิน 4 บาท จึงเหลือเงินที่จำเลยที่ 1 จะต้องชำระเป็นค่าลังไม้แก่โจทก์ 687,547 บาท จำเลยที่ 2 และที่ 3 นำที่ดินโฉนดเลขที่ 65294 และ 39958 ตำบลสามเสนใน กรุงเทพมหานครมาจำนองเป็นประกันการชำระหนี้ของจำเลยที่ 1 ตามลำดับโจทก์ทวงถามให้จำเลยทั้งสามชำระหนี้แล้ว แต่จำเลยทั้งสามไม่ชำระ โจทก์ได้บอกกล่าวบังคับจำนองแก่จำเลยที่ 2 และที่ 3 แล้ว ขอให้บังคับจำเลยที่ 1 ชำระเงิน 1,185,519.40 บาท แก่โจทก์พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ในต้นเงิน 687,547 บาท นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจำเลยที่ 1 จะชำระหนี้เสร็จ ให้ยึดที่ดินโฉนดเลขที่ 65294 ของจำเลยที่ 2 ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ โจทก์จำนวน 907,800 บาท และให้ยึดที่ดินโฉนดเลขที่ 39958 ของจำเลยที่ 3 ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ โจทก์จำนวน 345,520 บาท จำเลยที่ 1 ให้การว่า จำเลยที่ 1 ไม่เคยขอยืมลังไม้ใส่ขวดแก้วจากโจทก์ทั้งไม่เคยตกลงว่าหากจำเลยที่ 1 ไม่ส่งคืนลังไม้แก่โจทก์จะต้องชดใช้ราคาพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ลังไม้บรรจุผลิตภัณฑ์ที่โจทก์ฟ้อง เป็นเรื่องที่โจทก์ต้องจัดหาสำหรับการบรรจุผลิตภัณฑ์ขวดแก้วเพื่อส่งให้แก่ลูกค้า ฟ้องโจทก์เคลือบคลุมเพราะมิได้บรรยายมาโดยละเอียดว่า จำนวนลังไม้ที่ต่างราคากันนั้นแต่ละชนิดจำเลยที่ 1 รับไปเมื่อใด และจะต้องคืนเมื่อใด ฟ้องโจทก์ขาดอายุความ ขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ 2 ให้การและฟ้องแย้งว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยที่ 2 เพราะจำเลยที่ 2 จำนองที่ดินเพื่อเป็นประกันหนี้ในการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ขวดแก้วของจำเลยที่ 1 ต่อโจทก์มิได้จำนองเพื่อประกันหนี้ค่าลังไม้บรรจุผลิตภัณฑ์ขวดแก้วที่จำเลยที่ 1 ยืมไป และจำเลยที่ 1 ไม่เคยยืมลังไม้ใส่ขวดแก้วจากโจทก์ คดีโจทก์ขาดอายุความขอให้ยกฟ้อง ให้โจทก์ส่งมอบโฉนดที่ดินเลขที่ 65294 คืนจำเลยที่ 2 ให้โจทก์จดทะเบียนไถ่ถอนจำนองที่ดินดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานที่ดินหากไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาเป็นการแสดงเจตนาของโจทก์ จำเลยที่ 3 ขาดนัดยื่นคำให้การและขาดนัดพิจารณา โจทก์ให้การแก้ฟ้องแย้งจำเลยที่ 2 ว่า จำเลยที่ 2 นำที่ดินจำนองต่อโจทก์เพื่อเป็นประกันหนี้ที่จำเลยที่ 1 ต้องชำระให้โจทก์อันเนื่องมาจากจำเลยที่ 1 สั่งซื้อผลิตภัณฑ์ขวดแก้วจากโจทก์โดยจำเลยที่ 2 จะต้องรับผิดชอบใช้หนี้ค่าลังไม้ใส่ขวดแก้วที่จำเลยที่ 1 ยืมไปจากโจทก์ด้วย สัญญาจำนองหาได้ระบุว่าจำนองเพื่อเป็นประกันหนี้เฉพาะส่วนที่เป็นราคาของผลิตภัณฑ์ขวดแก้วเท่านั้นไม่โจทก์ไม่มีหน้าที่จดทะเบียนไถ่ถอนจำนองให้แก่จำเลยที่ 2 ในเมื่อยังไม่ได้รับชำระหนี้ ขอให้ยกฟ้องแย้ง ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระเงินแก่โจทก์จำนวน 687,547 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ในต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2522 เป็นต้นไปแต่ดอกเบี้ยถึงวันฟ้องต้องไม่เกินจำนวน 497,972.40 บาท ตามที่โจทก์ขอในฟ้อง ถ้าจำเลยที่ 1 ไม่ชำระ ให้ยึดที่ดินที่จำนองของจำเลยที่ 2 และที่ 3 ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ โจทก์เป็นเงินจำนวน 907,800 บาท และ 345,520 บาท ตามลำดับ แต่ทั้งนี้สำหรับดอกเบี้ยที่ค้างก่อนฟ้องเกินกว่า 5 ปี ต้องไม่บังคับชำระหนี้เอาจากทรัพย์สินที่จำนองของจำเลยที่ 2 คำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก ให้ยกฟ้องแย้งของจำเลยที่ 2 จำเลยที่ 1 และที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยที่ 1 และที่ 2 ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ที่จำเลยที่ 1 และที่ 2 ฎีกาว่า ฟ้องโจทก์เคลือบคลุมนั้นเห็นว่า เรื่องจำนวนลังไม้ที่ต่างราคากันและชนิดของลังไม้ที่จำเลยที่ 1 รับไปเมื่อใด ต้องคืนเมื่อใด เหลือเท่าใดนั้น เป็นรายละเอียดที่จะต้องนำสืบในชั้นพิจารณา เพราะโจทก์ได้บรรยายฟ้องมาแล้วว่าจำเลยที่ 1 ซื้อผลิตภัณฑ์ขวดแก้วและยืมลังไม้ใส่ขวดแก้วจากโจทก์หลายคราวติดต่อกันตั้งแต่ พ.ศ. 2515 ถึง พ.ศ. 2522 เมื่อได้มีการคิดบัญชีกันปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ยังไม่ได้ส่งลังไม้คืนโจทก์จำนวน 54,788 ลัง คิดเป็นเงิน 687,551 บาท จำเลยที่ 1 ชำระค่าลังไม้ให้โจทก์

เกินไป 4 บาท จึงเหลือจำนวนเงินที่จำเลยที่ 1 จะต้องจ่ายเป็นค่าลงไม้โจทก์ 687,547 บาท ดังนี้จึงเป็นคำฟ้องที่เข้าใจชัดเจนแล้วไม่เคลือบคลุม ที่จำเลยที่ 1 และที่ 2 ฎีกาอีกว่า คดีโจทก์ขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 649 เห็นว่า มาตรา 649 เป็นเรื่องความรับผิดเพื่อเสียค่าทดแทนเกี่ยวกับการยืมใช้คงรูปเช่น เรียกค่าเสียหายเกี่ยวกับความชำรุดหรือเสื่อมราคาจากการใช้ทรัพย์สินที่ยืม แต่ตามคำฟ้องโจทก์เป็นการฟ้องเรียกคืนลงไม้หรือราคาลงไม้ซึ่งจำเลยที่ 1 ยืมไปพร้อมผลิตภัณฑ์ขวดแก้วซึ่งโจทก์ขายให้จำเลยที่ 1 ตามสัญญาซื้อขายและจำเลยที่ 1 ปฏิบัติกับโจทก์ตลอดมาตั้งแต่มีการตกลงซื้อขายกัน จึงนำมาตรา 649 มาบังคับหาได้ไม่ ต้องใช้อายุความ 10 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 164 คดีของโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ คงมีปัญหาต่อไปว่า ตามสัญญาจำนองเอกสารหมาย จ.1 ไม่มีข้อความใดระบุว่า การจำนองนั้นเป็นประกันรวมถึงหนี้ค่าลงไม้ที่บรรจุผลิตภัณฑ์ขวดแก้วแต่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าลงไม้ที่จำเลยที่ 1 ยืมเป็นอุปกรณ์สำหรับใส่ขวดแก้ว จึงเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์ขวดแก้วที่มีการซื้อขายกันจำเลยที่ 2 ต้องรับผิด เห็นว่าตามสัญญาจำนองเอกสารหมาย จ.1 ก็ระบุเพียงว่า ผู้จำนองตกลงจำนองที่ดินทั้งแปลงแก่ผู้รับจำนองเพื่อเป็นประกันในการซื้อขายผลิตภัณฑ์ขวดแก้วของบริษัทที่ตั้งฮวดพานิช จำกัด แม้ขณะทำสัญญาจำนองเอกสารหมาย จ.1 จำเลยที่ 1 เป็นหนี้โจทก์ทั้งค่าผลิตภัณฑ์ขวดแก้วและค่าลงไม้แต่เมื่อไม่ได้ระบุในสัญญาจำนองว่าเป็นการประกันการชำระหนี้ค่าลงไม้ด้วย และเป็นที่เห็นได้ชัดว่าลงไม้ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์ขวดแก้วทั้งไม่ได้ความว่าจำเลยที่ 2 มีตำแหน่งหรือเกี่ยวข้องอะไรกับจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 2 เป็นแต่เพียงผู้ทำสัญญาจำนองประกันชำระหนี้ของจำเลยที่ 1 เท่านั้น ดังนั้น กรณีเช่นนี้จึงต้องถือว่าเจตนาของคู่สัญญาจำนองตามเอกสารหมาย จ.1 ยังเป็นที่สงสัยอยู่จำต้องตีความไปในทางที่เป็นคุณแก่จำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นคู่กรณีฝ่ายซึ่งจะต้องเสียเปรียบในมูลหนี้ นั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 11 ในปัญหาเรื่องฟ้องแย้งของจำเลยที่ 2 นั้น เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยที่ 2 มิได้ทำสัญญาจำนองเพื่อประกันหนี้ที่จำเลยที่ 1 ยืมลงไม้จากโจทก์ จำเลยที่ 2 จึงไม่มีหนี้ที่จะต้องรับผิดชอบต่อโจทก์และโจทก์ไม่มีสิทธิยึดถือโฉนดที่ดินเลขที่ 65294 ของจำเลยที่ 2 อีกต่อไป อนึ่ง ตามสัญญาจำนองเอกสารหมาย จ.2 ที่จำเลยที่ 3 จำนองที่ดินของตนเป็นประกันการชำระหนี้ของจำเลยที่ 1 ในการซื้อผลิตภัณฑ์ขวดแก้วจากโจทก์ในวันเดียวกับวันทำสัญญาจำนองเอกสารหมาย จ.1 ก็ระบุเพียงว่า ผู้จำนองตกลงจำนองที่ดินเพื่อเป็นประกันในการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์ขวดแก้วของจำเลยที่ 1 เช่นเดียวกับที่ระบุในสัญญาจำนองเอกสารหมาย จ.2 การจำนองที่ดินของจำเลยที่ 3 จึงเป็นการจำนองเพื่อประกันหนี้รายเดียวกันนี้ ซึ่งเป็นหนี้อันไม่อาจแบ่งแยกได้เมื่อจำเลยที่ 2 ผู้จำนองหนี้รายนี้ไม่ต้องรับผิดจำเลยที่ 3 ผู้จำนองหนี้ดังกล่าวก็ไม่ต้องรับผิดด้วยแม้จำเลยที่ 3 จะมีได้อุทธรณ์และฎีกา แต่ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยให้มีผลถึงจำเลยที่ 3 ด้วยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 245(1) ประกอบด้วยมาตรา 247 พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับจำเลยที่ 2 และที่ 3 ให้โจทก์ไปจดทะเบียนไถ่ถอนจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 65294 ตำบลสามเสนใน (สามเสนในฝั่งเหนือ) อำเภอพญาไท (บางชื่อ) กรุงเทพมหานคร ต่อเจ้าพนักงานที่ดินอำเภอพญาไท กรมที่ดินให้จำเลยที่ 2 หากโจทก์ไม่ปฏิบัติให้ถือเอาคำพิพากษาของศาลเป็นการแสดงเจตนาของโจทก์แทนให้โจทก์คืนโฉนดดังกล่าวแก่จำเลยที่ 2 นอกจากที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

องค์คณะ

เพี้ยน พุทธสุธัตตา · บุญศรี กอบบุญ · เสมอ อินทรศักดิ์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/566/2536>